

DOI: 10.31319/2709-2879.2025iss1(10).332491pp82-89

УДК 614.2:005.936

Купріна Н.М., доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку та аудиту
Одеський національний технологічний університет, Одеса
ORCID ID: 0000-0003-4645-545X
e-mail: k.natali_@ukr.net

Kuprina Nataliia, Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of Accounting and Auditing
Odesa National University of Technology, Odesa

АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

ASPECTS OF HEALTH CARE INSTITUTION MANAGEMENT IN UKRAINE IN MODERN CONDITIONS

У статті визначено ключові аспекти нормативно-правового забезпечення управління діяльністю закладів охорони здоров'я (ЗОЗ) в Україні в умовах трансформації медичної системи. Проаналізовано сучасний стан правового регулювання, визначено основні законодавчі акти, які впливають на організацію, фінансування та якість медичних послуг. Наголошено на важливості кодифікації медичного законодавства, відновлення обов'язкової акредитації, удосконалення механізмів фінансування через НСЗУ та врегулювання новітніх форм медичних послуг. Наведено класифікацію ЗОЗ за ознаками: за формою власності, за рівнем надання медичної допомоги, за профілем діяльності, за умовами обслуговування, за організаційно-правовою формою, за нормативно-правим аспектом, за формою власності, за організаційно-правовою формою. Визначено проблемні аспекти: фрагментарність нормативної бази, правову невизначеність та нестабільність нормативних положень. Запропоновано шляхи вдосконалення правового середовища для ЗОЗ на основі системного підходу до управління та впровадження сучасних інструментів менеджменту.

Ключові слова: охорона здоров'я, нормативне забезпечення, заклад охорони здоров'я, класифікація, медичні послуги, господарська діяльність, ефективність, управління.

The purpose of this article is to study aspects of regulatory and legal support for the management of healthcare institutions in Ukraine in the medical services market in the current conditions of their functioning and development. The article identifies key aspects of the regulatory and legal framework for managing healthcare institutions in Ukraine amid the transformation of the healthcare system. It analyses the current state of legal regulation and identifies the main legislative acts that affect the organisation, financing and quality of healthcare services. It highlights the importance of codifying medical legislation, restoring mandatory accreditation, improving funding mechanisms through the National Health Service of Ukraine, and regulating new forms of medical services. A classification of healthcare institutions is provided based on the following criteria: form of ownership, level of medical care provided, profile of activity, conditions of service, organisational and legal form, and regulatory and legal aspects. Problematic aspects are identified: fragmentation of the regulatory framework, legal uncertainty, and instability of regulatory provisions. Ways to improve the legal environment for healthcare institutions are proposed based on a systematic approach to management and the introduction of modern management tools.

Particular attention is paid to the role of legal regulation in ensuring the quality and accessibility of medical services. The author emphasises the need for legal regulation of innovative areas of healthcare, in particular telemedicine. The need to increase the legal awareness of healthcare facility managers and to implement modern personnel policies is justified. The article examines the adaptation of healthcare institutions to the conditions of the healthcare services market in the context of competition and digital transformation. It highlights the importance of leadership, corporate

culture and a patient-oriented approach in the management system. A comprehensive approach to improving the functioning of healthcare institutions is proposed, aimed at increasing the efficiency and sustainability of the Ukrainian healthcare system.

Key words: *healthcare, regulatory framework, healthcare institution, classification, medical services, economic activity, efficiency, management.*

JEL Classification: *H51; I10; I18*

Постановка проблеми. В Україні кожна людина має непорушне право на охорону здоров'я не тільки відповідно до діючого в країні законодавства, але й як невід'ємне природне право й стан [1, 2]. Так, у сучасний час Україна, як держава, відповідальна перед сучасними громадянами і майбутніми поколіннями громадян країни за рівень здоров'я, збереження генофонду народу України, охорону здоров'я, поліпшення умов праці, навчання, побут, відпочинок, запровадження здорового способу життя населення, забезпечення нормального стану екології та розв'язання екологічних проблем, надання своєчасної медичної допомоги та її постійне вдосконалення, що підтверджується системою прийнятих законодавчих та нормативних актів [1]. Забезпечення всього вище наведеного не можливе без суб'єктів, які функціонують у медичній сфері діяльності та забезпечують охорону здоров'я населення країни – закладів охорони здоров'я (ЗОЗ). Саме ЗОЗ та система управління ними, а також забезпечення якості та доступності медичних послуг, які надаються населенню закладами охорони здоров'я в країні, має критичний вплив на загальний стан здоров'я його населення.

Сучасний стан та розвиток ЗОЗ в Україні залежить не тільки від ефективної системи управління ними на мікро-, мезо- й макrorівнях національної системи управління, але й від забезпечення та наявності конкурентних переваг на ринку медичних послуг в умовах жорсткої конкуренції діяльності, ефективності діяльності та якості медичних послуг, які надаються населенню. Дослідження основ законодавства України про охорону здоров'я, які визначають «правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні» [1].

Питання необхідності системного забезпечення і вдосконалення методико-прикладних аспектів розвитку системи управління закладами охорони здоров'я в Україні потребують подальших досліджень та є досить актуальними в реаліях стану та розвитку охорони здоров'я в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням особливостей управління закладів охорони здоров'я, їх функціонування та ефективності, стану ринку медичних послуг та особливостей їх надання, присвячені наукові та практичні публікації, які свідчать про підвищену зацікавленість фахівців сфери охорони здоров'я та управління нею. На думку Плахотник О.О., медична сфера є критично важливою у житті кожної країни та саме ефективна система управління закладами охорони здоров'я є «одним із ключових чинників, що впливає на ефективність і якість медичних послуг та загальний стан здоров'я населення» [3]. Мартинюк О.А., Кусик Н.Л., Рудінська О.В., Криленко В.І. вважають, що необхідно формувати та впроваджувати організаційно-економічний механізм управління закладом охорони здоров'я, що базується на пацієнт-орієнтованому підході та є основою для забезпечення розвитку таких суб'єктів, які надають медичні послуги [4]. Смирнов С.О. та Бикова В.Г. досліджують механізм економічного управління закладами охорони здоров'я. [5]. Борщ В., Жмай О., Кусик Н., Мартинюк О., Рогачевский О., Рудінська О., розглядають управління закладом охорони здоров'я в аспекті стратегічного управління в умовах надзвичайних ситуацій, що є актуальним під час військових дій й війни в Україні [4,6,7]. Тодуров М. досліджує систему управління закладами охорони здоров'я та формує теоретико-методичні засади їх розбудови на основі ідентифікації та систематизації складових та елементів такої системи управління [8], а Стефанишин Л. С. досліджує теоретико-методичні засади застосування саме партисипативного управління закладом охорони здоров'я, що базується на: вирішальному впливі особистості керівника на якість управлінського рішення [9]. Юринець З.В. та Петрух О.А. досліджували напрями вдосконалення забезпечення державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України, особливості залучення інвестицій. Цікавим результатом

дослідження науковців є розробка логічної моделі взаємоузгодження економічних засобів і напрямів державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України, що враховує не тільки управлінські дії «споживач – замовник – постачальник», але й додатковий елемент – інноваційну компоненту [10]. Важливим напрямом та нормативним аспектом забезпечення інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України є державні цільові програми, розроблені МОЗ України, та їх керівників [11].

Аналіз найбільш актуальних і сучасних наукових та практичних публікацій показує необхідність проведення дослідження та вирішення проблемних аспектів в системі управління закладами охорони здоров'я, зокрема, нормативно-правового забезпечення їх діяльності.

Формулювання цілей дослідження. Метою даної статті є дослідження аспектів нормативно-правового забезпечення управління діяльністю закладів охорони здоров'я України на ринку медичних послуг в сучасних умовах їх функціонування та розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для формування системи або організаційно-економічного механізму управління закладів охорони здоров'я на ринку медичних послуг необхідно дослідження нормативно-правової бази організації їх функціонування, що є аспектом регулювання та обмеження їх діяльності та надання послуг.

Організація діяльності закладів охорони здоров'я в Україні базується на чіткій системі законодавчих та нормативно-правових актів, що регламентують функціонування всієї медичної галузі. Це забезпечує правову визначеність, стабільність та контроль якості надання медичних послуг, а також захист прав як пацієнтів, так і медичних працівників.

Основу нормативно-правового регулювання становить Закон України «Про основи законодавства України про охорону здоров'я», який визначає принципи державної політики у сфері охорони здоров'я, встановлює права та обов'язки громадян і гарантує право на медичну допомогу [1]. Крім нього, діють такі ключові закони, як Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності», який регулює допуск закладів до здійснення медичної практики, а також Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», який визначає умови фінансування медичних послуг у рамках Програми медичних гарантій. Також важливі положення у соціальній сфері регулює Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», який визначає правові та організаційні засади формування системи соціальних стандартів і гарантій, що забезпечують мінімально необхідний рівень життя громадян [12]. У ньому закріплюються базові нормативи у сферах охорони здоров'я, освіти, соціального захисту, житлово-комунального обслуговування тощо.

Для юридично обґрунтованого функціонування кожний заклад охорони здоров'я повинен мати ліцензію МОЗ на провадження медичної діяльності. Акредітація, хоча після реформи й стала добровільною, залишається важливим механізмом оцінки якості послуг і відповідності медичних установ встановленим стандартам.

Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та накази МОЗ деталізують організацію надання медичної допомоги. Крім того, вони визначають табелі оснащення, штатні нормативи, клінічні протоколи та інші стандарти. Вони мають обов'язковий характер і є інструментом контролю якості надання послуг. Перелік державних цільових програм, розроблених МОЗ, є офіційним документом, який визначає ключові напрями державної політики у сфері охорони здоров'я та соціального захисту населення. Кожна програма має чітко визначену мету, обсяг фінансування, строки реалізації та відповідального керівника [11].

У межах медичної реформи суттєвим нововведенням стало фінансування медичних послуг через Національну службу здоров'я України (НСЗУ) за принципом «гроші йдуть за пацієнтом». Це забезпечується шляхом укладення договорів між НСЗУ та закладами охорони здоров'я, що працюють у формі комунальних некомерційних підприємств (КНП).

На законодавчому рівні визначено, що заклади охорони здоров'я можуть бути державними, комунальними або приватними. З переходом до ринкових умов більшість комунальних закладів реорганізовані в КНП, що дозволяє їм працювати автономно, мати власні рахунки та приймати управлінські рішення на місцях.

Нормативно-правове забезпечення є основою для формування чіткої, прозорої та ефективної класифікації медичних закладів, яка, в свою чергу, впливає на якість і доступність медичних послуг для населення.

Відповідно до Закону України «Про основи законодавства України про охорону здоров'я», заклади охорони здоров'я класифікуються за формою власності, рівнем медичної допомоги, профілем діяльності та організаційно-правовою формою [1]. Такі класифікації мають чітке юридичне підґрунтя, адже саме від законодавчо встановленої форми залежить механізм фінансування, підпорядкування, обсяг прав та обов'язків персоналу. Також у законодавстві закріплено, які саме заклади мають право надавати спеціалізовану чи високоспеціалізовану допомогу, що визначає їхнє місце в системі охорони здоров'я.

Узагальнення класифікаційних ознак ЗОЗ відповідно до нормативно-правової бази наведено на рис. 1.

Рис. 1. Класифікація закладів охорони здоров'я відповідно до положень нормативно-правового забезпечення

Джерело: складено автором

Незважаючи на значні зрушення у сфері охорони здоров'я, нормативно-правове забезпечення діяльності закладів охорони здоров'я в Україні досі має ряд суттєвих проблем:

1) фрагментарність та нестабільність законодавства.

Система законів і підзаконних актів часто є неузгодженою та надто динамічною. Часті зміни до законодавства, дублювання норм у різних актах та недостатнє узгодження між відомствами (МОЗ, КМУ, НСЗУ) створюють правову невизначеність для медичних закладів і управлінців;

2) недостатня деталізація нових механізмів фінансування, що викликає неоднозначне трактування умов фінансування, зокрема щодо оплати за обсяг послуг, витратних матеріалів тощо;

3) неврегульованість питань автономії КНП, таких як порядку управління закладом; формування фінансової звітності; оплати праці медичного персоналу; правового статусу медичного керівництва;

4) відсутність обов'язкової акредитації та сертифікації. На сьогодні акредитація медичних закладів є добровільною, що знижує інституційний контроль за якістю медичних послуг. Відсутність обов'язкової зовнішньої оцінки може призвести до зниження стандартів лікування;

5) правова невизначеність у сфері телемедицини та ІТ-технологій.

Медична реформа стимулювала впровадження цифрових сервісів, однак законодавство відстає від практики. Відсутність чітких регламентів щодо телемедичних консультацій, електронної документації та безпеки персональних даних створює ризики для лікарів і пацієнтів.

Для усунення зазначених проблем необхідна системна кодифікація медичного законодавства. З урахуванням наявних проблем, можна запропонувати такі шляхи вдосконалення правового регулювання галузі:

- систематизація та кодифікація медичного законодавства за допомогою уніфікації законодавства в галузі охорони здоров'я шляхом розробки єдиного Медичного кодексу або зведення законів, який об'єднає норми, що регулюють медичну діяльність, фінансування, кадрову політику, відповідальність тощо;

- створення стабільного нормативного середовища шляхом встановлення мораторію на часті зміни законодавства, особливо у частині фінансування медичних послуг;

- вдосконалення механізмів фінансування через НСЗУ;

- відновлення обов'язкової акредитації медичних закладів, що дозволить підвищити рівень якості медичних послуг та довіру пацієнтів;

- правове врегулювання новітніх форм медичних послуг шляхом оновлення законодавства в частині телемедицини та розробки стандартів для надання дистанційних консультацій, діагностики та лікування;

- підвищення правової грамотності керівників ЗОЗ за допомогою постійного підвищення кваліфікації керівників;

Реалізація запропонованих заходів сприятиме формуванню прозорості та якісної правової бази для функціонування закладів охорони здоров'я.

Дослідження наукових та практичних праць дослідників підтверджує [3-10], що «в умовах жорсткої конкуренції діяльності медичних закладів ...та «боротьби майже за кожного пацієнта, в умовах активної цифровізації, цифрової трансформації системи охорони здоров'я» [3] сучасна ефективна діяльність та конкурентоспроможність закладу охорони здоров'я на ринку медичних послуг в Україні можлива не тільки завдяки виконанню всіх аспектів нормативного забезпечення їх діяльності та управління, але й:

- пошуку нових напрямів та інструментарію в системі управління та формування ефективного й сучасного організаційно-економічного механізму управління їх діяльністю;

- орієнтації на якість надання медичних послуг та їх ефективність і результативність;

- високому рівні задоволення потреб пацієнтів на основі діджиталізації процесів та систем менеджменту якості;

- покращенню і застосуванню лідерства і високої корпоративної культури;

- застосуванню інструментів бюджетування майбутньої діяльності та системи забезпечення беззбитковості послуг, що дозволить оптимізувати витрати й збільшити доходи на основі поліпшення якості надання медичних послуг;

- використанню новітніх інструментів і результатів наукових досліджень та інновацій в діяльності, що дозволить залучити додаткові джерела фінансування та інвестиції;

- застосуванню сучасного інструментарію менеджменту в системі управління діяльністю;

Висновки. Проведене дослідження нормативного забезпечення аспектів управління діяльністю закладів охорони здоров'я на ринку медичних послуг в Україні підтвердило, що - Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначає спектр категорій, які охоплюють нормативно-правові аспекти забезпечення діяльності закладів охорони здоров'я та напрями їх діяльності на ринку медичних послуг в Україні, організацію їх функціонування, що є аспектом регулювання та обмеження їх діяльності та надання таких послуг;

Нормативно-правове забезпечення є важливим інструментом організації та функціонування ЗОЗ, визначає їх правовий статус, класифікацію, механізми фінансування та вимоги до якості надання медичних послуг. Законодавча база формує фундамент для реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я, забезпечення соціальних гарантій та регулювання взаємодії між пацієнтом, медичним працівником і державою. Класифікація медичних закладів ґрунтується саме на цих нормах, оскільки правовий формат установи обумовлює її місце у системі медичної допомоги. Водночас існуючі нормативні недоліки, зокрема правова фрагментарність, нестабільність та неузгодженість нормативних актів, суттєво ускладнюють управління галуззю. Для забезпечення ефективності та стабільності медичної системи необхідна глибока кодифікація законодавства, перегляд підходів до фінансування та запровадження обов'язкових стандартів якості. Удосконалення правового поля є необхідною умовою для досягнення стратегічних цілей державної політики у сфері охорони здоров'я.

Список використаної літератури

1. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», затв. від 19.11.1992 р. №2801-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 03.03.2025).
2. Конституція України, затв. Верховною Радою України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 03.03.2025).
3. Plakhotnik O. Modern approaches to management of healthcare organisations. Актуальні проблеми економіки. 2024. № 7 (277). С. 340-348. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/07/7.24._topic_Olena-Plakhotnik-340-348.pdf (дата звернення: 05.03.2025).
4. Мартинюк О.А., Кусик Н.Л., Рудінська О.В., Криленко В.І. Формування організаційно-економічного механізму управління закладом охорони здоров'я в сучасній парадигмі розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64 URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4271/4196> (дата звернення: 05.03.2025).
5. Смирнов С. О., Бикова В. Г. Механізм економічного управління закладами охорони здоров'я. *Управління розвитком*. 2016. №3. С. 78-83. URL: file:///D:/Downloads/Uproz_2016_3_14.pdf (дата звернення: 05.03.2025).
6. Рудінська О., Кусик Н., Жмай О. Імплементация синергии функций менеджера та лікаря в управлінській діяльності на прикладі клінік Одеського національного медичного університету. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-104> (дата звернення: 02.03.2025).
7. Borshch V., Rudinska O., Rogachevskiy O., Martyniuk O., Kussyk N., Huz D. Strategic health care management: Challenges and realities of emergencies. *Economic Affairs*. 2022. № 67(4s). P. 851–857. URL: <https://surl.li/drtjdz> (дата звернення: 02.03.2025).

8. Тодуров М. Теоретико-методичні засади розбудови системи управління закладами охорони здоров'я. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 2 (74). С.164-170. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/717> (дата звернення: 06.03.2025).
9. Стефанишин Л.С. Теоретико-методичні основи застосування партисипативного управління закладом охорони здоров'я. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 3. С. 160-166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_3_33 (дата звернення: 06.03.2025).
10. Юринець З.В., Петрух О.А. Напрями державного регулювання інноваційного розвитку сфери охорони здоров'я України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 116-121. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6399&i=18> (дата звернення: 06.03.2025).
11. Перелік державних цільових програм, розроблених МОЗ, та їх керівників. URL: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dli_cporgs06.html (дата звернення: 07.03.2025).
12. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», затверджений від 05.10.2000р. №2017-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> (дата звернення: 07.03.2025).

References

- [1] Zakon Ukrainy «Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia», zatv. vid 19.11.1992 r. №2801-XII (zi zminamy ta dopovnenniamy). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (accessed 03 March 2025).
- [2] Konstytutsiia Ukrainy, zatv. Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy vid 28.06.1996r. №254k/96-VR. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (accessed 03 March 2025).
- [3] Plakhotnik O. (2024) Modern approaches to management of healthcare organisations. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. № 7 (277), pp. 340-348. Available at: <https://surl.lu/mmcghd> (accessed 05 March 2025).
- [4] Martyniuk O.A., Kusiuk N.L., Rudinska O.V., Krylenko V.I. (2024) Formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnia zakladom okhorony zdorovia v suchasniy paradyhmi rozvytku [Formation of an organizational and economic mechanism for managing a healthcare institution in the modern development paradigm]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 64 Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4271/4196> (accessed 05 March 2025).
- [5] Smyrnov S. O., Bykova V. H. (2016) Mekhanizm ekonomichnoho upravlinnia zakladamy okhorony zdorovia [Mechanism of economic management of healthcare institutions.]. *Upravlinnia rozvytkom*, no. 3, pp. 78-83. Available at: file:///D:/Downloads/Uproz_2016_3_14.pdf (accessed 05 March 2025).
- [6] Rudinska O., Kusiuk N., Zhmai O. (2023) Implementatsiia synerhii funktzii menedzhera ta likaria v upravlinskii diialnosti na prykladi klinik Odeskoho natsionalnoho medychnoho universytetu [Implementation of synergy of manager and doctor functions in management activities using the example of clinics of Odessa National Medical University]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 55. Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-104> (accessed 02 March 2025).
- [7] Borshch V., Rudinska O., Rogachevskyi O., Martyniuk O., Kusiuk N., Huz D.(2022) Strategic health care management: Challenges and realities of emergencies. *Economic Affairs*, vol. 67, no. 04s, pp. 851–857. Available at: <https://surl.li/drtjdz> (accessed 02 March 2025).
- [8] Todurov M. (2024) Teoretyko-metodychni zasady rozbudovy systemy upravlinnia zakladamy okhorony zdorovia [Theoretical and methodological principles for developing a management system for healthcare institutions]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*, no. 2 (74), pp. 164-170. Available at: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/717> (accessed 06 March 2025).

- [9] Stefanyshyn L.S. (2019) Teoretyko-metodychni osnovy zastosuvannya partysypatyvnoho upravlinnia zakladom okhorony zdorovia [Theoretical and methodological foundations of the application of participatory management of a healthcare institution]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, no. 3, pp. 160-166. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_3_33 (accessed 06 March 2025).
- [10] Yurynets Z.V., Petrukh O.A. (2018) Napriamy derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku sfery okhorony zdorovia Ukrainy [Directions of state regulation of innovative development of the healthcare sector in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 22, pp. 116-121. Available at: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6399&i=18> (accessed 06 March 2025).
- [11] Perelik derzhavnykh tsilovykh prohram, rozroblenykh MOZ, ta yikh kerivnykiv [List of state target programs developed by the Ministry of Health and their management]. Available at: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dli_cprows06.html (accessed 07 March 2025).
- [12] Zakon Ukrainy «Pro derzhavni sotsialni standarty ta derzhavni sotsialni harantii», zatv. vid 05.10.2000r. №2017-III (zi zminamy ta dopovnenniamy). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> (accessed 07 March 2025).

Надійшла до редколегії 12.03.2025